

GULATING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 13.02.2026

Sak nr.: 26-002932ASK-GULA/AVD1

Dommer: Lagdommer Arild Oma

Ankemotpart	Engebø Rutile And Garnet AS	Advokat Marie Agerup Kildahl Advokat Thomas Sassan Farhang
Partshjelper (§15-7) Partshjelper (§15-7)	Klima og Miljødepartementet Nærings og Fiskeridepartementet	Advokat Karen Mellingen Advokat Karen Mellingen
Ankende part Ankende part	Natur og Ungdom Norges Naturvernforbund	Advokat Amund Noss Advokat Asle Bjelland

Saken gjelder spørsmål om stansing eller omberømmelse av sak om midlertidig forføyning.

Sakens bakgrunn

Sogn og Fjordane tingrett avsa 10. november 2025 kjennelse med slik slutning:

1. Begjæringen om midlertidig forføyning tas ikke til følge.
2. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom dømmes in solidum til å erstatte sakskostnadene til Engebø Rutile and Garnet AS med 2 500 000 – tomillionerfemhundretusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynning av kjennelsen.

Tingretten har gitt følgende beskrivelse av sakens parter, sakens foranledning og saksanlegget for tingretten:

1.1 Sakens parter

Saksøkerne, Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom (heretter «Miljøorganisasjonene»), er ideelle miljøorganisasjoner som arbeider for vern av natur, klima og miljø.

Engebø Rutile and Garnet AS (heretter «ERG») er et heleid datterselskap av det børsnoterte selskapet Nordic Mining ASA, og driver gruvedrift med mineralutvinning fra Engebøfjellet i Sunnfjord kommune.

1.2 Sakens foranledning

Miljøorganisasjonene tok 22. november 2022 ut stevning mot staten med påstand om at fire tillatelser;

- Kongelig resolusjon av 19. februar 2016
- Klima- og Miljødepartementets vedtak av 23. november 2021
- Nærings- og fiskeridepartementets vedtak av 6. mai 2022
- Miljødirektoratets vedtak av 23. juni 2023

ble kjent ugyldige.

Det ble gjort gjeldende flere alternative påstandsgrunnlag. I tillegg til at vedtakene ble anført å være i strid med vannforskriften og vanddirektivet, anførte miljøorganisasjonene at spørsmålet om alternative driftsformer uten sjødeponi var mangelfullt utredet, at det var lagt til grunn uforsvarlige prognoser om miljøkonsekvensene av sjødeponiet, og at mineralforskriftens krav til avfallshåndteringsplan ikke var overholdt.

Oslo tingrett behandlet saken over ti rettsdager i september og oktober 2023 og avsa 10. januar 2024 dom hvor staten ble frifunnet.

Miljøorganisasjonene anket dommen til Borgarting lagmannsrett og fastholdt anførselen om at vedtakene er strid med vannforskriften og vanndirektivet.

Lagmannsretten besluttet å innhente rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen vedrørende sakens EØS-rettslige sider. EFTA-domstolen avsa 5. mars 2025 dom om tolkningen av vanndirektivet.

Ankeforhandling ble holdt fra 10. til 12. juni 2025. Borgarting lagmannsrett avsa 12. august 2025 dom hvor samtlige vedtak ble kjent ugyldige.

Staten anket 15. september 2025 lagmannsrettens dom til Høyesterett. Miljøorganisasjonene innga anketilsvar 8. oktober 2025. Høyesterett har per dags dato ikke tatt stilling til anken.

1.3 Saksanlegg for Sogn og Fjordane tingrett

Miljøorganisasjonene fremsatte begjæring om midlertidig forføyning til Sogn og Fjordane tingrett 26. august 2025. Saksøkt etter begjæringen er ERG. Begjæringen ble fremsatt i kjølvannet av lagmannsrettens dom, hvor blant annet ERGs utslippstillatelse ble kjent ugyldig, samt en børsmelding fra Nordic Mining ASA samme dag som lagmannsrettens dom ble avsagt. Det fremgikk av børsmeldingen at selskapet ikke var part i saken og at driften ville fortsette som normalt.

ERG innga tilsvar til begjæringen 25. september 2025.

Staten, ved Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet, begjærte partshjelp for ERG 30. september 2025 og innga prosesskrift med anførsler 9. oktober 2025.

Saken ble behandlet i Sogn og Fjordane tingrett i Førde fra 13. til 17. oktober 2025. [...]

Lagmannsretten tilføyer at Høyesteretts ankeutvalg 1. desember 2025 besluttet å fremme statens anke over Borgarting lagmannsretts dom i ugyldighetssøksmålet til behandling i Høyesterett. Ankebehandling er berammet fra 27. april til 5. mai 2026.

Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom (heretter miljøorganisasjonene) har anket tingrettens kjennelse. Engebø Rutille and Garnet AS (heretter ERG) la i tilsvaret prinsipalt ned påstand om at saken skulle avvises med henvisning til at saken gjelder offentligrettslige forhold og staten skulle vært gjort til part. Gulating lagmannsrett avsa kjennelse 4. februar 2026 hvor ERGs krav om avvisning ikke ble tatt til følge.

Muntlig forhandling i forføyningssaken er berammet i lagmannsretten fra 23. til 27. februar 2026, jf. tvisteloven § 29-15 andre ledd.

ERG fremsatte 10. februar 2026 begjæring om stansing eller omberømmelse av saken. Miljøorganisasjonene har 12. februar 2026 inngitt tilsvar til begjæringen.

Staten v/Klima- og miljødepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet har i prosesskriv 9. februar 2026 erklært partshjelp for ERG, jf. tvisteloven § 32-2, jf. § 15-7 andre ledd først punktum, jf. § 15-7 første ledd bokstav a. Lagmannsretten gjør for ordens skyld oppmerksom på at lagmannsretten først ble kjent med dette gjennom partenes skriv 10. og 12. februar 2026, hvor partene viste til begjæring om partshjelp fra staten. Lagmannsretten undersøkte i eget postmottak om erklæring om partshjelp var å finne der, men uten å finne noe. Lagmannsretten sendte derfor 13. februar 2026 brev til partene hvor det ble opplyst at lagmannsretten ikke kunne se å ha mottatt noen erklæring fra staten om partshjelp. Lagmannsretten fikk samme dag oversendt prosesskrivet med erklæring om partshjelp. Det var også vedlagt en e-post som viste oversendelse av erklæringen fra staten til lagmannsrettens e-postadresse 9. februar 2026. Lagmannsretten har igjen undersøkt i eget e-postmottak, herunder også i slettede og videresendte e-poster, men har ikke kunnet finne noe.

Miljøorganisasjonene har i prosesskriv 13. februar 2026 opplyst at de ikke motsetter seg at staten opptrer som partshjelp. Når adgangen til partshjelp ikke er bestridt, skal det legges til grunn at vilkårene for partshjelp er oppfylt, jf. tvisteloven § 15-7 andre ledd tredje punktum og HR-2013-265-U avsnitt 4. Lagmannsretten legger derfor til grunn at staten opptrer som partshjelper i saken for lagmannsretten, jf. tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav a. Staten har omtalte stansing/omberammelse i sitt prosesskriv med erklæring om partshjelp.

Partenes påstander og grunnlaget for disse

Engebø Rutile and Garnet AS har gjort gjeldende:

Saken bør omberammes eller stanses i påvente av avklaringer fra Høyesterett, jf. tvisteloven § 32-2, jf. § 16-18 første ledd. Høyesteretts behandling av spørsmålet om utslippstillatelsens gyldighet er rett rundt hjørnet. Dersom staten vinner frem i Høyesterett, vil ethvert grunnlag for hovedkravet falle bort. Dersom staten skulle tape, vil forvaltningen måtte foreta en fornyet vurdering av utslippstillatelsen. Avgjørelsen fra Høyesterett vil kunne gi nyttige avklaringer for forvaltningens fornyede vurdering av om utslippstillatelsen skal opprettholdes, trekkes tilbake eller endres. Gitt at denne saken har en forhistorie på flere tiår, at tillatelsen ble gitt i 2015/2016, at deponeringen startet for 15 måneder siden og at Høyesterett vil gi avklaringer om noen få måneder, er ikke sakens hastepreg av en slik karakter at det bør stå i veien for en hensiktsmessig stansing eller omberammelse. Hensynet til en forsvarlig og kostnadseffektiv behandling tilsier at saken bør omberammes, jf. tvisteloven § 16-3.

Partshjelper Staten v/Klima- og miljødepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet har gjort gjeldende:

Staten stiller spørsmål ved om forføyningssaken bør utsettes/stanses inntil Høyesteretts avgjørelse foreligger. Dersom statens anke i gyldighetssøksmålet fører frem, vil kostnadene til ankebehandling i forføyningssaken langt på vei være forgjeves. Dersom anken ikke fører frem, vil en rettskraftig dom som avklarer hva som eventuelt er feil med vedtaket gi grunnlag for å vurdere hva ugyldighetsvirkningen er i dette tilfellet. Forvaltningen vil gjøre denne vurderingen på vanlig måte, og saken kan eventuelt vurderes av lagmannsretten dersom organisasjonene ikke skulle være tilfreds med forvaltningens vurdering. I tillegg kommer at tilstanden i fjorden i alle fall ikke vil forringes fra «god» tilstand i vanndirektivets forstand neste halvår. Miljøorganisasjonens langvarige tidsperspektiv på forføyningen tilsier at noen måneders utsettelse er forsvarlig.

Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom har gjort gjeldende:

Det er åpenbart ikke er grunnlag for å stanse forføyningssaken.

Den faktiske situasjon er at det nå løpende pågår deponering av rundt 100 000 tonn gruveavfall pr. måned, basert på tillatelser som sannsynligvis er i strid med vannforskriften og forurensningsforbudet i forurensningsloven. Hele hensikten med forføyningssaken er å få stanset denne forurensningen nå.

ERGs og statens synspunkter er i realiteten argumentasjon mot at kravet til sikringsgrunn er oppfylt, og er en invitasjon til at lagmannsretten «prejudisielt» skal ta stilling til sikringsgrunn i en vurdering av stansing. Det vil være stikk i strid med forføyningsinstituttets grunnleggende formål å stanse behandlingen av forføyningskravet med en slik begrunnelse.

Som anført i ankeerklæringen mener miljøorganisasjonene at staten allerede nå har en EØS-rettslig reparasjonsplikt som innebærer at tillatelsene skal suspenderes. Når forvaltningen ikke oppfyller sin reparasjonsplikt, må domstolen gjøre det. Det at saken inkluderer spørsmål om statens løpende reparasjonsplikt utelukker en stansing av behandlingen av saken, og vil i seg selv potensielt kunne utgjøre et brudd på reparasjonsplikten.

Staten skisserer et prosessuelt opplegg der forføyningssaken skal stanses inntil «forvaltningens vurdering» foreligger. Det er ikke angitt noe tidspunkt for når en slik vurdering vil foreligge, men det er etter miljøorganisasjonenes syn på det rene at saksbehandlingstiden vil bli langvarig.

Når staten verken kan bekrefte at tillatelsene vil bli suspendert dersom Høyesterett forkaster anken eller angi varigheten på den forvaltningsbehandling som da skal finne sted, vil ikke forføyningssaken stå i noen vesentlig annen stilling etter Høyesteretts dom.

Miljøorganisasjonenes påstandsutforming tar likevel høyde for a) at forføyningen opphører dersom staten skulle bli frifunnet i Høyesterett og b) subsidiært at lagmannsretten kan velge at pålegget først skal inntre fem virkedager etter Høyesteretts dom.

Lagmannsrettens vurdering

Twisteloven § 16-18 om stansing gjelder også i saker om midlertidig forføyning, jf. twisteloven § 32-2. Bestemmelsens første og andre ledd lyder slik:

- (1) Retten kan stanse saken på begjæring fra en part dersom utfallet helt eller delvis avhenger av et rettsforhold som vil bli bindende avgjort i en annen sak.
- (2) Retten kan stanse saken dersom tungtveiende grunner ellers taler for det. Det legges vekt på behovet for hurtig, forsvarlig og kostnadseffektiv behandling.

ERG har begjært stansing etter første ledd.

Forutsetningen for stansing etter denne bestemmelsen er at man i en annen saken får en bindende avgjørelse av et spørsmål som det er grunn til å anta at retten må ta prejudisielt stilling til i den saken som stanses. At spørsmålet må bli bindende avgjort i den andre saken, vil av hensyn til den subjektive rettskraftens utstrekning ofte forutsette at partsforholdet i de to sakene er det samme, men en nødvendig forutsetning er det ikke. Retten må i tillegg foreta en skjønnsmessig vurdering av om stansing er hensiktsmessig, jf. ordlyden «kan», og kan på det grunnlaget nekte å etterkomme en begjæring om stansing. Lagmannsretten viser til Tore Schei mfl., Twisteloven: Kommentartutgave, § 16-18 note 1, Juridika, revidert 1. september 2025 (Schei mfl.), med videre henvisninger.

Det hovedkravet miljøorganisasjonene har gjort gjeldende i forføyningssaken, er at ERG ikke har rett til å deponere gruveavfall i Førdefjorden. Som grunnlag for hovedkravet gjøres det gjeldende at det etter en prejudisiell vurdering er sannsynlig at eksisterende utslippstillatelse er ugyldig som følge av materiell kompetansemangel.

Som det fremkommer ovenfor under redegjørelsen for sakens bakgrunn, skal spørsmålet om gyldigheten av utslippstillatelsen behandles i Høyesterett fra 27. april til 5. mai 2026. Partene i ugyldighetssøkmålet er staten mot miljøorganisasjonene. ERG er ikke part. Det er likevel ikke tvilsomt at hovedkravet i foreliggende forføyningssak har tilknytning til en annen sak hvor man vil få en bindende avgjørelse av et av spørsmålene som det er grunn til å anta at lagmannsretten må ta prejudisielt stilling til i forføyningssaken. Lagmannsretten anser med dette det lovbestemte vilkåret i twisteloven § 16-18 første ledd oppfylt.

Etter lagmannsrettens syn er det imidlertid ikke hensiktsmessig å stanse forføyningssaken. Lagmannsretten viser til at hensikten med en forføyningssak nettopp er å få en midlertidig avgjørelse i påvente av at et hovedkrav skal avgjøres. Det vises i tillegg til at partene i

forføyningssaken er uenige om hva som vil være virkningen av en eventuell ugyldighet, herunder om utslippstillatelsen må anses som et angripelig vedtak eller om virkningen er at tillatelsen blir virkningsløs/en nullitet. Miljøorganisasjonene gjør i forføyningssaken gjeldende at dersom Høyesterett kommer til at statens anke i ugyldighetssøksmålet skal forkastes, må ERG pålegges å stanse deponering av gruveavfall frem til ERG eventuelt får en ny utslippstillatelse. Holdbarheten av partenes anførsler knyttet til virkningen av en eventuell ugyldighet, er noe lagmannsretten eventuelt må ta stilling til ved realitetsbehandlingen av forføyningssaken. Dersom miljøorganisasjonenes anførsel skulle føre frem, ville det imidlertid innebære at en eventuell midlertid forføyning vil kunne få betydning også etter at Høyesterett har avsagt dom i ugyldighetssøksmålet. Også dette tilsier at forføyningssaken bør behandles som planlagt.

Det vises for øvrig til at ERG siden 23. desember 2025 har visst om at Høyesterett skal behandle ugyldighetssøksmålet i månedsskiftet april/mai 2026, men først nå kort tid før oppstart av berammet muntlig forhandling i forføyningssaken, fremsetter en begjæring om stansing.

ERGs begjæring om stansing i medhold av tvisteloven § 16-18 første ledd tas etter dette ikke til følge.

ERG har ikke begjært stansing etter tvisteloven § 16-18 andre ledd. Retten kan likevel vurdere stansing etter bestemmelsen av eget tiltak. Vilkåret for stansing etter andre ledd er at «tungtveiende grunner ellers taler for det». Det skal i vurderingen legges vekt på behovet for hurtig, forsvarlig og kostnadseffektiv behandling, jf. bestemmelsens andre punktum. Vilkåret om tungtveiende grunner skal tolkes strengt, jf. eksempelvis HR-2021-151-U avsnitt 11, NOU 2001:32 B side 870 og Schei mfl., § 16-18 note 2.

Lagmannsretten kan ikke se at vilkåret om tungtveiende grunner er oppfylt i saken her. Lagmannsretten finner det i hovedsak tilstrekkelig å vise til vurderingen ovenfor, som gjør seg gjeldende på samme måte her. Både hensynet til forføyingsinstituttet og behovet for en hurtig behandling av slike saker, taler med tyngde imot en stansing. Lagmannsretten kan ikke se at verken behovet for forsvarlig eller kostnadseffektiv behandling taler avgjørende for en stansing. Som lagmannsretten har vist til i kjennelsen 4. februar 2026 om avvisningsspørsmålet, er hensynet til sakens opplysning godt ivaretatt.

Det er etter dette heller ikke grunnlag for å stanse saken etter tvisteloven § 16-18 andre ledd.

Det er uklart for lagmannsretten om ERG har ment å fremsette en egen begjæring om omberømmelse i medhold av tvisteloven § 16-3. Lagmannsretten kan under enhver omstendighet ikke se at en omberømmelse er «nødvendig for å sikre forsvarlig behandling eller tungtveiende grunner ellers taler for det», jf. tvisteloven § 16-3 første punktum. Det

vises til vurderingen ovenfor i relasjon til spørsmålet om stansing etter tvisteloven § 16-18 andre ledd, som fullt ut gjør seg gjeldende på samme måte her.

ERGs begjæring om stansing eller omberømmelse tas ettes dette ikke til følge.

Sakskostnadsavgjørelse utstår til den endelige avgjørelsen av saken, jf. tvisteloven § 20-8 første ledd.

Avgjørelsen er truffet av forberedende dommer alene, jf. tvisteloven § 32-2, jf. § 19-2 andre ledd.

SLUTNING

Begjæring om stansing eller omberømmelse av sak 26-002932ASK-GULA/AVD1 tas ikke til følge.

Arild Oma

Dokument i samsvar med undertegnet original.

Jatin Patel

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre f.eks. om det bør være muntlig behandling i rettsmøte, skriftlig behandling og/eller rettsmekling.

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klar overvekt av sannsynlighet for at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling dersom anken ikke reiser spørsmål av betydning utover den aktuelle saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves. Anken kan også nektes fremmet dersom den reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.